

ESTA NEWS

Nr. 2 2016

LIJUGLIJANA

Publikation för medlemmar i Svenska Stråklärlärförbundet.
Ansvarig utgivare: Päivikki Wirkkala-Malmqvist
Redaktör: Fredrik Ström
Biträdande redaktör/annonsansvarig: Johan Falk

ESTA News
% Fredrik Ström
Ola Hanssonsgatan 4, 4 tr.
112 52 Stockholm
estanews@estasweden.se
070-739 68 49

SSF och textförfattare har copyright på artiklar och inlägg. Eftertryck är endast tillåtet med tillstånd och angiven källa. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera inkommet material. Innehållet i publikationen ger inte uttryck för centrala ESTA:s åsikter.

Annonsstorlekar och priser (färg/svartvitt)

Helt uppslag (426 × 303 mm inklusive 3 mm utfall): 4500/3000 kronor.
Helsida (216 × 303 mm inklusive 3 mm utfall): 2700/1800 kronor.
Halvsida heltäckande (216 × 151,5 mm inklusive 3 mm utfall) och halvsida innanför textramarna (180 × 128,5 mm): 1200/900 kronor.
Kvartssida (90 × 128,5 mm): 900/600 kronor.

Manusstopp

31 augusti för nr. 3 2016.

Svenska Stråklärlärförbundet

% Sara Toftgård
Helsingborgsvägen 14
121 53 Johanneshov
sekreterare@estasweden.se
www.estasweden.se
pg 88 69 57-0

Ordförande: Päivikki Wirkkala-Malmqvist
Vice ordförande: Petra Hellquist
Sekreterare: Sara Toftgård
Kassör: Johan Falk
Övriga ledamöter: Fredrik Ström, Gabriel Szamosi, Stefan Waldemarson och Torbjörn Westman
Suppleanter: Lars Bertilsson, Catharina Grunér Kronqvist och Karin Olsson
Hedersordförande: Harald Thedéen
Hedersledamot: Kjell-Åke Hamrén

Medlemskap i SSF kostar 350 kronor/år för aktiva och stödjande medlemmar, 100 kronor/år för pensionärer, gratis för stråkmotodistudenten. Bli medlem genom att betala in avgiften på pg 88 69 57-0 samt ange namn, adress, e-post, telefonnummer och instrument. Enklast görs detta via vår hemsida: www.estasweden.se. Medlemmarna ansvarar själva för att uppdatera sina kontaktuppgifter.

European String Teachers Association

Centralt sekretariat
Medlemssekreterare: Isabel Hahn
info@estastrings.org/www.estastrings.org
President: Bruno Giuranna (IT)
Vice president: Mark Lambrecht (BE)
Kassör: Agnes Stein von Kamienski (DE)
Övriga ledamöter: John Shayler (GB), Karen Valeur (DK)

Framsidan

Drake vid en bro i Ljubljana.
Foto: Jurezelko

INNEHÅLL

3 Ordföranden

4 Welinstipendierna 2016

6 Kongressen i Ljubljana

13 Inspirationshelgen i Umeå

16 Kulturskola utan gränser

21 Ta dig ton

23 Notiser

ORDFÖRANDEN

Återigen är vi i mitten av försommarens grönska – häggen blommar ända upp i Kalix! Många av oss utövande pedagoger känner vittring av sommarlovet och den välbehövliga ledigheten. Att vara musiklärare idag är något helt annat än för bara 15–20 år sedan. Idag har vi, precis som alla andra lärare, fått många fler uppgifter, speciellt administrativa sådana. Det

går inte längre att lämna rapporter till kansliet i pappersform – allt är datoriserat: ob-tillägg, resefakturer, salsbokningar, konsertinformation... Att lära sig de olika programmen som ska användas tar mer tid än det som ska rapporteras har gjort. Tiden med elever blir kortare, och administrationstiden ökar.

Också i ett annat avseende har musiklärarkyrket förändrats – nämligen vad gäller lönerna. Vi har dragits med i det så populära företagstänkandet. Tidigare hade vi en grundlön och därefter ålderstillägg efter ett antal år. Idag har de flesta av oss en individuell lönesättning. Våra chefer är ålagda att erbjuda oss ett årligt lönesamtal, där "företagets" styrdokument och handlingsplan manglas och följs upp på individnivå. De lokala lönekriterierna är måttstock för hur läraren rankas i förhållande till sina kollegor. Ett knivigt arbete för en chef, och många är de som känner sig nedvärderade, förminskade och otillräckliga i sin lärargärning efter ett misslyckat lönesamtal. Om man ändå kunde få ett rejält löneyft efter alla "godkända" måluppfyllelser, men oftast handlar det bara om någon/några hundralappar. Är detta system värt all missämja och oro i kollegiet? Skapar det en "sund" konkurrens och framåtanda? Vi musiklärare har ett gemensamt mål som vi når, och ska nå, på många olika sätt – vi ska inte få spelas ut mot varandra av en okunnig ledning eller godtyckliga måldokument. Jag röstar på lika lön för lika arbete. Och mindre administration och färre ineffektiva möten!

Om ESTA-kongressen i Ljubljana 26–30 april får ni läsa mera senare i detta nummer, men en sak passar bra att lyfta upp här. Bara 20 år efter kriget i det forna Jugoslavien har de nya nationerna återuppbyggt eller nyskapat sina musikutbildningar. Sloveniens musikskolesystem bygger på de gamla "östtraditionerna", med långa lektionstider och obligatorisk teori och solfège. Dock har de anammat många nya

idéer, utvecklat en genrebredd och öppnat för nya metoder och forskning. Lärarstatus är något som det sällan pratas om inom musikutbildningen i Sverige – i Slovenien står detta som en del av beskrivningen av musikundervisningen. Den slovenska staten fastställer fyra kriterier för musiklärare:

1. Obligatorisk universitetsexamen i ämnet som läraren undervisar i.
2. Karriärmöjlighet i form av mentor/rådgivare/sakkunnig.
3. Högre lönenivå för högre spelskicklighet.
4. Obligatorisk fortbildning.

Så olika kan lärarrollen inom EU se ut!

Efter allt skrivande om löner och status bör det viktigaste få plats: musik och arbete med elever! Redan i augusti är det dags att välkomna Pirkko Simojoki (violast och orkesterledare från Finland) tillbaka till Sverige. RUM, i samarbete med SSF och kulturskolan i Norrköping, ordnar en stråkorkesterledarkurs med Pirkko som lärare. Kursen är lagd i Norrköping 26–27 augusti, 21–22 oktober och 16–17 mars. Pirkko kommer att gå genom sin orkesterskola från nybörjarorkester till avancerad nivå. Tanken är att deltagarna ska kunna applicera sina kunskaper mellan kurstillfällena. Kursen kommer att avslutas under RUM-festivalen i Västerås i maj 2017. (Kursen blev snabbt fullteknad. Se notis på sidan 23!)

Den självklara höjdpunkten nästa läsår blir förstäs Stråkdagarna i Malmö 13–15 januari. Esther Apituley (violast från Holland), Juan Carlos Navarra (violinist från Spanien) samt Susan Paul (cellist från Tyskland) är redan bokade, men det finns fortfarande plats för både idéer och tankar från ER. Framför allt är det dags att boka dagarna och prata med er chef.

Sist men inte minst har jag den stora glädjen att berätta om det mycket lyckade Welinsamarbetet, som nu har påbörjats. Ur Ingrid och Per Welins stipendiefond har det delats ut fyra stycken ungdomsstipendier samt Ingrid och Per Welins pedagogpris. 21 maj mottog Ylva Lundberg sitt välförtjänta pedagogpris, och de fyra unga stipendiaterna bjöd på en oerhört högklassig konsert. Tänk vilken fantastisk gåva från Welins: en instrumentsamling av högklassiga stråkinstrument och fina stråkar, samt stipendier att dela ut till en pedagog och ett antal ungdomar som genom sin begåvning och hårda arbete är förebilder för oss alla. Tack Per från alla oss i SSF!

Sköna sommarter till er alla önskar

Päivikki Wirkkala-Malmqvist
ordforande@estasweden.se

Welinstipendierna 2016

Ylva Lundberg från Hisings Backa fick lördag 21 april ta emot Ingrid och Per Welins pedagogpris vid utdelningen i Clara Schumann-salen på Musikaliska i Stockholm. De i år fyra stycken ungdomsstipendierna gick till violinisterna Johan Dalene och Jonna Simonsson och cellisterna Madeleine Fransén och Daniel Thorell. Dessutom har tre stycken ungdomar beviljats lån av instrument ur Ingrid och Per Welins instrumentsamling: violinisterna Pablo Cornelius och Kasper Helmersson samt violasten Peter Sörner.

*Donator Per Welin tillsammans med Ylva Lundberg, mottagare av Ingrid och Per Welins pedagogpris 2016.
Foto: Fredrik Ström*

Prismotivering

Ylva Lundberg är verksam som violinpedagog i Mölndals kulturskola sedan 1981. Under en lång period var hon även metodiklärare på Musikhögskolan i Göteborg. I tätt samarbete med Lisbeth Vecchi byggde de två upp högskolans stråkmotodik- och övningsundervisning.

1990 startades ett pilotprojekt med lärare från dessa två institutioner. Ylva och tre kollegor kombinerade gruppundervisning, rytmik och ergonomi för unga elever. Det blev grunden till den omtalade och populära stråkrhythmikverksamheten som ännu består och pågår i Mölndals kulturskola. Ylva har utarbetat mycket av det material som används. Hela tiden har hon varit lite före sin tid, med roliga lekar och övningar som alla har ett pedagogiskt syfte. Verksamheten har blivit så omtalad, att många stråklärare vallfärdat till denna undervisning och liknande verksamheter har byggts upp på andra kulturskolor runt om i landet.

Under många år har Ylva även medverkat aktivt i arbetsgruppen för Stråkpedagogdagarna, där hon såväl uppträtt med sina elever, som föreläst om just fiolrytmik.

Med stor kraft, öppenhet och nyfikenhet har Ylva betytt mycket för violinspelets utveckling – inte bara i Västsverige utan även i hela landet. Hon är älskad av sina elever och deras föräldrar och respekterad och omtyckt av sina kollegor. Hon är en mycket värdig mottagare av 2016 års pedagogpris!

Ungdomsstipendiaterna 2016

Johan Dalene, violin, 15 år från Norrköping. Johan började spela fiol vid 4 års ålder på kulturskolan i Norrköping för Päivikki Wirkkala-Malmqvist och studerar numera för Per Enoksson, förste konsertmästare i Göteborgs Symfoniker och lärare vid Högskolan för scen och musik i Göteborg och Kungliga Musikhögskolan på Edsbergs slott. Johan debuterade som solist med Czardas av Vittorio Monti som 7-åring med Norrköpings Symfoniorkester och har sedan dess framträtt som solist och kammarmusiker i många länder och vunnit en hög utmärkelse och priser i internationella tävlingar. Våren 2016 vann han tredje pris i juniorklassen av the Menuhin Competition, inklusive Chamber Music Award, Wieniawski Prize (för bästa framförande av ett verk av Wieniawski) samt ECMY Prize for Exceptional Performance.

Madeleine Fransén, violoncell, 18 år från Svärdsjö. Madeleine började spela cello på kulturskolan i Falun när hon var 9 år och har precis avslutat sina gymnasiestudier vid Musikkonservatoriet i Falun med Per Helders som lärare. Hon har deltagit i många kurser och tävlingar som solist och kammarmusiker, bland annat som medlem i pianotrio Trio Spektra. I november 2015 spelade hon Antonín Dvořáks cellokonsert med Dalarnas Orkesterförening.

*Ungdomsstipendiaterna 2016 (från vänster):
Jonna Simonsson, Johan Dalene, Madeleine Fransén och Daniel Thorell.*

Foto: Fredrik Ström

Jonna Simonsson, violin, 15 år från Stockholm. "Det hela började med att mina föräldrar hittade mig framför tv:n när jag var tre år gammal. Jag tittade på en violinkonsert. När jag var fem och ett halvt år fick jag börja spela fiol." Jonna har ända från början studerat för Haiou Meng, violinist i Kungliga Filharmonikerna och lärare vid Lilla Akademien i Stockholm. Hon har vunnit priser i tävlingar som Savshinsky Competition, ÖresundsSolist och Polstjärnepriset och deltagit i många internationella master classes både som solist och kammarmusiker.

Daniel Thorell, violoncell, 18 år från Åkersberga. Daniel är uppväxt i en musikerfamilj. Han började spela piano när han var tre och cello när han var fem, och han gjorde sin solodebut som elvaåring när han framförde första satsen ur Camille Saint-Saëns cellokonsert tillsammans med Sveriges Radios Symfoniorkester i Berwaldhallen. Han studerar nu för svenska cellosolisten Jakob Koranyi. Daniel har vunnit priser i en rad internationella tävlingar för unga musiker, som Stockholm International Music Competition, American Protégé International Piano and Strings Competition och Polstjärnepriset. Förutom cello spelar han jazzpiano, gitarr och sjunger, samt har studerat dirigering i två år.

Kastanjer och snöstorm

ESTA-kongressen i Ljubljana

Av Päivikki Wirkkala-Malmqvist

Öppningskonserten vid årets ESTA-kongress i Ljubljana gav en försmak av veckans program, nämligen alla slags elevuppträdanden, för det mesta på mycket hög nivå. Det slovenska musikskoleförbundet arrangerar årligen en rad nationella tävlingar på olika nivåer (TEMSIG), och orkestern som spelade hade fått pris på just en av dessa tävlingar. De spelade Mozarts Divertimento i F-dur samt två slovenska verk: Baletti à 4 av Janez Krstnik Dolar samt Serenad för stråkar av Benjamin Ipavec; allt med en härlig, stor sträckklang.

Som vanligt på ESTA-kongresser var utbudet enormt, och det var svårt att hinna med allt man ville ta del av. I Ljubljana var föreläsningarna lagda så tätt på varandra att man antingen fick gå för tidigt för att hinna till nästa programpunkt eller komma för sent till den redan påbörjade föreläsningen. Därtill bara 30 minuters lunchpaus

Minnesmärke över Giuseppe Tartini i Basilica di Sant'Antonio i Padua, Italien, där han under ett antal år var kapellmästare.

”på egen hand” i stadsvimlet, vilket gjorde att stämningen inte alltid var på topp.

Giuseppe Tartini

En röd tråd under konferensen var Giuseppe Tartini – violinvirtuos, vetenskapsman, kompositör och pedagog född i Piran 1692. I Slovenien är man mycket stolt över sin ”Master of the Nations”, som han kallades av sina samtida. Tartini grundade den första violinskolan i Padua 1728, där han undervisade i 40 år. Hans verk ”Force sans raideur et flexibilité sans mollesse” samt ”L’Arte dell’Arco” (50 variationer över Corellis Gavotte) förnyade violintekniken för både höger och vänster hand. Det som jag fastnade för i allt Tartiniutbud var förstas Tartinikvartetten, med en violast som hette duga! Cellisten Miloš Mlejnik och framför allt violasten Alexander Milošev bjöd på högklassigt spel – nästan så att violinisterna ibland bleknade bort. Violinisten och Tartinispecialisten Črtomir Šiškovič bjöd på en mycket intressant och informativ föreläsning om Tartinis musik – speciellt de 13 solosonaterna som inte är så kända hos oss. De fyra första av dessa spelade Šiškovič också på sin konsert senare under veckan. Vi kunde även besöka den nyöppnade Tartiniutställningen och se kamishibaiföreställningen (japansk teaterform) ”The Boy from Piran”.

Improvisation

Max Grosch gav oss en demonstration av hur improvisation kan berika stråkundervisningen. Grosch har en klassisk bakgrund, och efter studier vid the New School University i New York har han en professur i jazzviolin vid Hochschule für Musik und Theater i München. Mycket förenklat fattade jag hans tanke på följande sätt: Talet fungerar som ett verktyg för utbyte av information när två främlingar träffas. På samma sätt kan en musiker skaffa sig en musikalisk verktygslåda för att kunna kommunicera genom sitt spel, att kunna uttrycka något eget via sitt instrument.

Arcus

Då jag är en aning skeptisk till kolfiberstråkar valde jag att höra Bernd Müsings föredrag om sina Arcusstråkar. Müsing är ingenjör och amatörviolinist och har forskat i material och egenskaper hos alla upptänkliga typer av stråkar. Vi fick höra stråkens (och violinens) historia

ända från den mongoliska pilbågsmodellen (600 före Kristus) via morernas "lyra de braccio" (med flera strängar och en ovalisering av stråkens bågform i Spanien 800–1100) till Cremona där Andrea Amati (1525–1577) skapade sina instrument. När musiken flyttade från "kammaren" till stora konsertsalar behövdes det mer tonstarka instrument, och den romantiska violinen och stråken utvecklades till det vi idag för det mesta spelar på. Arcusstråkarna är minutiöst strukturerade utifrån tyngd, balans och akustik inom stråken. Den rörformade stängen ger enligt skaparen ett mer ergonomiskt spelsätt och underlättar spelet på alla tänkbara sätt. Taglingen görs så att taglet blir just på det sätt som passar stråken och spelaren bäst! Imponerande är också priserna, som ligger på upp till 100 000 kronor för dessa "mirakelstråkar". Jag tror dock fortfarande att det krävs ett visst mått av övning...

Happy Notes och kommunikation

Jag tog också del av en presentation av "Happy Notes" av Inga Ulokina (Zagreb), som efter att ha intervjuat olika musklärare har skapat ett notläsningsmaterial som uppmuntrar egna initiativ och eggjar fantasin hos de unga nybörjarna. Agnes Stein von Kamienski, kassör i ESTA, presenterade i sitt föredrag "Once upon a time" mycket användbara lekar och övningar med improvisation och drama i fokus. Clarissa Foletto, violinlärare och forskare från Aveiro i

*Aprilväder i Ljubljana.
Foto: Päivikki
Wirkkala-Malmqvist.*

Portugal, presenterade sin omfattande forskning (masternivå) om hur vi stråklärare effektivt kan kommunicera med våra elever. Några av de guldkorn hon gav oss: låt eleven summera lärandet/momentet med sin egen vokabulär, konkretisera, använd frågepedagogik, förklara varför, beskriv kort och effektivt det du vill att eleven gör och så vidare. Clarissa Folettos forskning borde fler få ta del av.

Igor Ozim

På grund av logistiken kunde jag inte vara kvar på den sista kongressdagen, utan mitt sista pass blev Igor Ozims masterclass i Filharmonins stora orkestersal. Nathan Milsteins Paganiniana är ingen vardagsmat i min violinklass, och jag tyckte lite synd om den unge elev som med blossande kinder spelade på marginalen, gång på gång avbruten av maestro Ozim. Denne verkade dock vara en varmhjärtad och mycket kunnig kunskapsöverförare som delade med sig av sin visdom till oss alla: "Kolla hur du behandlar fraseringen utifrån tekniken". "Vill du slå sönder frasen på grund av tunga nedstråk i ackordspelet?" "Ricochet är inte att slå stråken, utan att följa stråken".

Som sammanfattning kan man konstatera att behållningen motsvarade det rådande vädret; allt från sommarvärme med blommande kastanjer till åska och snöstorm direkt från Alperna bredvid.

Igor Ozim.

Fartfyllt och förvirrat

Mer från ESTA-kongressen i Ljubljana

Av Petra Hellquist

Så roligt att delta i en europeisk stråkkongress igen. Denna gång i Ljubljana, som är en vacker liten stad och huvudstad i Slovenien. Mitt starkaste intryck och behållning av denna konferens var alla de duktiga barnen och ungdomarna som framträdde på hela tolv konserter under dessa fem dagar. Det kändes så gediget och väl förberett. Barnen var trygga i konsertsituationen. Allt var genomgången och repeterat. Från det rent instrumentala – hållning, tonbildning, intonation och interpretation – till hur man kommer in på scenen, hur man visar ackompanjatören vilket tempo man vill ha, hur man gör om man får en minneslucka (alla spelade utantill) och hur man tackar för applåder. Vi fick också höra en hel del skojig repertoar som kanske inte är så vanlig i Sverige.

Gruppen Gross upi

Fartfylld, skicklig lärare med glada och avspända elever som både sjöng, dansade, spelade teater och spelade fiol, bas och gitarr. De har även spelat in svensk folkmusik på sin skiva! Läraren Polona Udovič Furlan vill visa ett alternativt sätt att se på musikutbildning för barn. Hon vill inte bara jobba med teknik utan vill plocka in hur man gör konserter mer levande och hur man möter publiken. Så hittade de på hur de kunde variera en låt som de först spelade unisont.

I en mycket vacker byggnad hölls det en konsert med elever från the Tartini Music Studio. Den var tänkt att äga rum under bar himmel. Tyvärr började det regna, och musikerna fick ta skydd i en av pelargångarna varifrån de spelade konserten.

Foto: Petra Hellquist

Förutom att bara lägga komp och en andra stämma så la de till en vers med solosång där de andra sjöng med i refrängen, de improviserade mot varandra som små dueller och gav också stycket några teaterinslag. Med mycket små medel blev det hela väldigt levande och mycket roligt att lyssna på.

Online celloskola

Marko Kragelnik har en fin hemsida till sina celloelever: online.ikonos.si. Sidan har medfört att hans elever övar mer och går mycket fortare fram. Man kan få en hel del material gratis men även köpa hela hans onlineskola för 18 Euro. På hemsidan finns också andra erbjudanden.

Sidan innehåller fina låtar, från lösa strängar till mer avancerat, med bra pianokomp till. Man kan välja om man vill ha hjälp med sin stämma av en ledsagande cello eller om man vill spela själv. Man kan också ställa in sitt eget tempo. Det finns också en hel del gehörs- och notläsningsövningar i form av spel. Och även "inspirationsvideor" av allehanda slag. Det kan vara roliga musikvideor, något barn som spelar fint eller idoler som spelar. Sidan har även en blogg med alla sorters aktuella musikhändelser.

Det som är svårt med onlineskolor är celloljudet. Det blir aldrig bra. Men för att ge eleverna lite extra skjuts att öva, och förståelse för hur och vad man ska öva på, så är det jättebra.

Feldenkraismetoden

Hur väcker man sina elever så att de vill lära sig, bli aktiva och innovativa? Det är spännande med en metod som sägs kunna hjälpa eleverna med precis allt: gestaltning, övning, intonation, ergonomi... Tyvärr blev jag bara förvirrad av demonstrationen, där vi först skulle sitta och sedan stå. Det vi skulle göra var att känna vilken sida av kroppen vi hade mest tyngd i och sedan flytta tyngden till den andra sidan och känna efter hur det kändes. Det höll vi på med väldigt länge. Jag förstod faktiskt ingenting. Det var inte ens en skön avslappningsövning.

Strängar

En mycket sympatisk man från Thomastik berättade om strängar. Först var jag lite miss-tänksam, eftersom han kom från en firma som vill sälja strängar. Men han höll en mycket

*Ovan: Aprilväder i Ljubljana. Foto: Päivikki Wirkkala-Malmqvist
Nedan till vänster: Nebotičnik.
Nedan till höger: Radio String Quartet Vienna.*

intressant föreläsning om vad som påverkar klangen, och han visade en film om hur strängen svänger och vad som händer när man vänder stråken. Det är rena kaoset! Inte konstigt att det är svårt att göra snygga stråkvändningar. Vi satt allihop spända på att få det ultimata tipset på vilka strängar vi ska köpa. Men han gav inget svar på hur man avgör vilka som är de bästa strängarna. Det är bara att prova och prova. Faktorerna som påverkar klangen är så många, och man kan inte räkna ut vilken kombination av strängar som är den bästa för just ditt instrument.

Nebotičnik

På fredagskvällen var det party i skyskrapan. Nebotičnik är ett höghus som ligger i centrum av Ljubljana och är ett av stadens kända landmärken. Med sina 13 våningar var den 1931 Europas högsta bostadshus. Förutom mingel med snittar och bubbel bjöds vi på musik. Vi fick lyssna på Radio String Quartet Vienna som spelade rockinspirerad och delvis improviserad musik på elinstrument. Efter dem spelade ett gäng blandad folkmusik, också det blandat med improvisation. Väldigt kul! Då släppte en del riktigt loss och dansade för fullt.

François, fiddling och flaxande

Ännu mer från ESTA-kongressen i Ljubljana

Av Stefan Waldemarson

Den svenska delegationen anländer till Sloveniens huvudstad Ljubljana vid middagstid tisdag 26 april. Slovenien blev självständigt från Jugoslavien så sent som 1991, vilket gör Ljubljana till en av Europas yngsta huvudstäder och sett till antalet invånare (cirka 275 000) även en av de minsta. Incheckningen tar plats i Konserthuset, och vi får var sin tygpåse med Thomastiks logga samt ett digert programhäfte. Man har verkligen spänt musklerna med denna konferens; dagarna inleds med pilates klockan åtta och avslutas först fram emot småtimmarna.

Efter öppningskonserten i Filharmonins stora konsertsal med en stråkorkester bestående av ungdomar från hela Slovenien förflyttar sig publiken över torget till Kazina Hall, där vi får ta del av ett program kallat "Volta" med dansmusik framförd av stråkelever från musikskolan i Ljubljana. Vi får följa med i en musikalisk presentation och lära känna den slovenska kompositören Janez Krstnik Dolar (1620–1673) genom välljudande små ensembler. Konsertens koncept med ciceroner som läser innantill ur programmet som alla har fått i sin hand, renässansmålningar i Powerpoint och flickor som har övat sig att niga känns "daterat", men på samma gång autentiskt och som att man verkligen har ansträngt sig. Efter en sista vandring till Rådhuset för den officiella invigningen med musik och tal på slovenska går alla en runda på Tartiniutställningen och tar mat från buffén som staden bjuder på. I vimlet dyker det upp folk klädda som på Tartinis tid. De är hedersgäster och representerar de slovenier som idag lever i Tartinis födelsestad Pirano, som numera tillhör Italien.

Jan Dahlkvist

Det är onsdag morgon 27 april och Jan Dahlkvist, som representerar Sverige under rubriken "François Rabbath – an Ideal World", har anlät för att prova tekniken på Filharmonins stora scen. När jag möter honom kämpar han med att stämma om lånebasen, och vid utsatt tid klockan nio är vi fortfarande bara en handfull delegater som har tagit plats. Jan Dahlkvist småpratar med några cellopedagoger som har siktet inställt på att lära sig något nytt rön och en kontrabaselev från Musikhögskolan i Ljubljana. Jag, som är oinvidgad basist, lär mig att just denna del av

Europa har en levande bastradition som representeras av den framgångsrika kontrabasisten Zoran Marković, som undervisar här i Ljubljana. Just då kommer ytterligare en skara basentusiaster som Jan bjuder in till samtal. Han har snart lyckats skapa en god stämning med sin avväpnande stil, och han skämtar om att hans marinblå skjorta och gula byxor minner om Sveriges stormaktstid när vi hade mindre fredliga avsikter i denna del av Europa. Jan väljer att börja sitt pass från början och berättar att han kom till den klassiska orkestermusiken från jazz- och rockmusiken, och att han behövde förbättra sin teknik för att klara påfrestningarna i orkesterspelet. Han mötte kontrabasisten François Rabbath och blev antagen som elev i Paris, där han studerade för honom både individuellt och i grupp. Vi får lära oss att sex lägen är allt vi behöver för att bemästra kontrabasens greppbräda, något som är möjligt genom att använda en så kallad "pivotteknik" där tummen utgör fundamentet och man vaggar med handen fram och tillbaka.

Jan Dahlkvist är medlem av Sveriges Radios Symfoniorkester och har varit verksam

*Jan Dahlkvist under Stråkdagarna i Malmö 2013.
Foto: Fredrik Ström*

som baslärare i 30 år parallellt med sin orkestertjänstgöring. De första 10 åren som Suzukilärare, och de senaste 20 åren med utgångspunkt i Rabbaths metodik. Han är mycket framgångsrik som baspedagog på Lilla Akademien i Stockholm och fick 2014 ta emot Ingrid och Per Welins pedagogpris. Vi kan slutligen luta oss tillbaka för att lyssna när Jan, ackompanjerad av sin fru Inger Nordebo Dahlkvist på piano, framför en vacker svensk folkmelodi på lånebasen som slutligen har landat i god stämning.

Chris Haigh

På 90-talet var fenomenet "Riverdance" en komet som rusade fram i Europa, och musiknationen Irland bevisade samtidigt med tre segrar i schlager-EM att den var en stormakt i dessa sammanhang. Under samma period gav Edward Huws Jones ut "Jigs, Reels and Hornpipes", som blev en storsäljare. Han var en pionjär som arrangerade och gav ut noter som representerade snart sagt alla musikstilar och länder och som fyllde ett tomrum i kulturskolornas undervisning. Edward Huws Jones berättade för oss som var med på hans workshop under Stråkpädagogdagarna i Göteborg 2005 om sitt initiativ att lära kristna och muslimska barn att spela fiol under återuppbyggnaden av staden Mostar. Det ledde så småningom till utgivning av musik även från denna region, Europas "nya stater".

Mot bakgrund av Edward Huws Jones långa dominans på området är min nyfikenhet stor när ännu en brittisk violinist, Chris Haigh, har gett sig på den ambitiösa uppgiften att nedteckna folkmusik från olika kulturer och dessutom förklara uttolkningen och sätta in den i ett historiskt sammanhang. Onsdag 27 april får vi följa med honom på en musikalisk resa, "Fiddling across Europe", genom Irland, Skottland, England, Frankrike, Italien, Slovenien, Ungern, Rumänien och Bulgarien, med ett axplock av låtar som visar på skillnaderna och likheterna mellan de olika ländernas folkmusik. Vi får veta varför skotsk folkmusik har inslag av vibrato, fransmännen blandar polka med valssteg och slovenerna ofta byter tonart mellan vers och refräng. Chris Haigh börjar föreläsningen med att spela en irländsk låt kallad "Morrison's", med ornament som "roll", "slide" och "cut". Han förklarar att "rollen" som den är nedskriven i noter inte ger någon komplett bild av hur den ska utföras, så han visar oss steg för steg och lägger till att den ska göras så snabbt som det bara är fysiskt möjligt. Vi får också lära oss att fiolspelarnas ornament kommer direkt från säckpipans spelsätt med sina oavbrutna toner.

När vi kommer över gränsen till Ungern gör Chris Haigh ett längre stopp och försöker förklara vilka faktorer som har gjort att den ungerska folkmusiken har kunnat utvecklas så starkt. Det var romerna, som var outsiders i det ungerska samhället, som under lång tid förde musiken vidare när attityden mot den profana musiken hårdnade från kyrkan. Man levde också en lång tid under dubbelmonarkin Österrike-Ungern, och musiken blev därför viktig för den nationella ungerska identiteten. Ungrarna var mycket stolta när romerna spelade men var samtidigt noga med att påpeka att det var ungersk musik och inte romsk musik. När Liszt senare skrev i en bok att den ungerska musiken egentligen var romernas blev det inte särskilt uppskattat och det är en fråga som diskuteras än idag. Béla Bartók, som i det närmaste var besatt av ungersk musik, forskade som en slags arkeolog. Han slog fast att den ungerska musiken härstammar från mongolerna, som tog Sidenvägen hit för 1000 år sedan. Chris Haigh låter oss höra ett exempel på den äldsta ungerska musiken, och vi kan höra ett svagt eko från Centralasien. Bartók tog sig igenom tusentals ungerska låtar och katalogiserade dessa som antingen gamla, nya eller övriga låtar. De övriga låtarna representerade romerna. Bartók gjorde också en distinktion mellan den ungerska musikens ursprungliga skalor och "romernas skala" och menade att den senare inte alls hade med originalet att göra.

Chris Haigh.

Vi fortsätter över gränsen till Transsylvanien. I motsats till allmänt rådande stråkteknik hör man ”för mycket tryck” och ”för lite tryck” med stråken i rumänsk musik. I Rumänien förs spelmanstraditionen, i likhet med i Sverige och Norge, vidare från person till person. Det finns helt enkelt ingen marknad för att skriva skolor, som det gör för till exempel bluegrass i USA. Eller som uttrycket säger: ”Du lär dig inte den här musiken, du stjälar den!” Chris Haigh avslutar med den bulgariska låten ”Postupano” i 13/8-takt. När föreläsningen är slut tar en aktiv workshop vid, och jag får nu själv praktisera olika stilar på min fiol. Äntligen har det varit mödan värt att släpa med mig min ”reskamrat” hela vägen från Sverige.

Chris Haigh har en gedigen bakgrund som frilansviolinist och har medverkat på fler än 70 album, och hans egna låt ”Klezmania” har varit med i en världsomspännande tv-reklam för Nike. Han har gett ut ”Fiddling Around the World”, ”Any Fool Can Write Fiddle Tunes”, ”The Fiddle Handbook”, ”Exploring Jazz Violin”, ”Discovering Rock Violin”, ”Exploring Folk Fiddle” med flera böcker, och vi kan läsa i programmet att hans hemsida www.fiddlingaround.co.uk med sina över 1,5 miljoner träffar årligen troligen är världens största nätbaserade källa till information om allt inom folkmusik för fiolspelare.

Franc Rizmal

Den tredje dagen har vi haft en fot inne i nästan alla byggnader som vetter mot torget, men nu

Franc Rizmal.

behövs det en ledsagare från kansliet som tar oss upp och ner för vindlande trappor och genom bakgårdar för att slutligen hitta fram till en korridor på Musikhögskolan. När vi äntligen har hittat fram förstår man av glada skratt att det är en angenäm stund som väntar. Vi blir hjälpta på plats och får en snabbreps av början på lektionen. Franc Rizmal har medvetet valt ”Eine kleine Nachtmusik” av W. A. Mozart, eftersom den är välkänd för oss alla och vi istället kan lägga fokus på uppgiften att dirigera. Gruppen av lärare står snart och slår och sjunger i takt med att Franc ger oss instruktioner. Det är verkligen en praktisk workshop där han handgripligt hjälper oss från slagschemats allra första grunder till att bena upp i modeller, som till exempel hur man stannar och fortsätter slå vid en fermat.

Franc Rizmal har en gedigen bakgrund med violinstudier vid bland annat Tjajkovskij-konservatoriet i Moskva och dirigentstudier i Salzburg. Sedan 2004 är han professor i kammarmusik vid Musikhögskolan i Ljubljana och har också varit gästdirigent för Taiwans kammarorkester och gästprofessor i violin vid Shih Chien-universitetet i Taipei. Han menar att många redan etablerade musiker frestas av att få dirigentstatus snarare än att de drivs av en sann önskan att behärska den grundläggande dirigenttekniken. Han föredrar en ödmjuk inställning till partituret och att skapa konst tillsammans med orkestern. Han poängterar att det viktigaste är att lyssna till den inre tanken om musiken och att harmonisera den med ljudet som vi får från en orkester, likväl som att rationalisera sina rörelser som dirigent. Det är också viktigare med ljud och balans och att hjälpa orkestern med passager, dynamik, rytm etcetera än ett våldsamt armflaxande. Medan vi tränar slagschema och sjunger i improviserade stämmor uppmanar han: ”Slå inte hela tiden! Gör något annat än slagschemat som passar in med musiken.” Jag gissar att det finns ett utbrett behov av dirigentstudier hos alla oss som jobbar med ungdomsorkestrar i Europa. Därför är det med stor entusiasm vi kommer överens om att fortsätta dagen därpå, tack vare att Franc Rizmal erbjuder oss att få en extra lektion den sista dagen av kongressen. Vid det laget går vi rakt på sak när vi träffas och får prova att dirigera medlemsorkestern en efter en. Vår deltagande spanjorska har förberett sig väl och visar stora framsteg bara över en natt. Jag har fått med mig några handfasta tips hem och hittat en lärare som med stor auktoritet kan få alla i gruppen att känna sig bekväma. Vi står på kö för att tacka Franc efter två fina sammankomster, och det kommer upp förslag om att ses till sommaren och fortsätta där vi slutade...

A spiritual message

Inspirationshelgen i Umeå

Av Johan Falk

Tre gästföreläsare, årsmötesförhandlingar, stråkfest och kollegial samvaro stod på programmet för att inspirera dem som samlats en helg i mars i Umeå för fortbildning, inspiration och aktivt samspel. Deltagarna var tillresta från allt från Vimmerby i söder till Kiruna i norr med viss övervikt av representation från Norrland, vilket ju också var avsikten med att denna gång förlägga helgen på nordliga breddgrader. Umeå musikskola ställde generöst sina lokaler och resurser till Svenska Stråkläraryrkesförbundets förfogande. Efter den inledande lördagslunchen hälsades vi välkomna av musikskolans rektor Åsa Linghult, som också presenterade Umeå musikskolas verksamhet och organisation. Sen var det bara att packa upp instrumenten och besätta orkestersalens spelplatser för den första programpunkten.

Stefan Waldemarson

Stefan Waldemarson är violinpedagog i Lomma kulturskola och vid Stråkforum i Malmö. Han presenterade sin arbetsmetod och repertoar för kulturskolans ensembler. Fokus ligger på att stegvis utveckla förmågan att uttrycka sig musikaliskt och tekniskt och att uppträda som en grupp med stöd av ett genomtänkt orkesterspår. Vi spelade igenom repertoaren tillsammans med Stefan, som också berättade hur han använder materialet med alternativa stämmor i olika svårighetsgrad, hur ensemblerna är organiserade, från vilka åldrar eleverna deltar, praktiska frågor som notpärmar, antal lektioner i veckan etcetera. Syftet med att spela orkester med sina stråkkompisar, stimuleras i sin utveckling, fungera i grupp och inspireras av varierad musik framgick tydligt. Stefan fick många nyfikna frågor om sin metod, materialet väckte berättigat intresse och det var helt

enkelt kul att spela! Vill du veta mer om metoden, detta material eller kanske engagera Stefan för en studiedag, demonstration, eller dylikt kan du kontakta honom på stefan.waldemarson@gmail.com eller 073-726 20 25.

Årsmöte

Det formella årsmötet som hölls på lördag eftermiddag löpte sin gilla gång. Vår förbundssekreterare Monika Jonasson hade avböjt omval och avtackades med tal av ordförande Päivikki och blommor, och hon hade innan inspirationshelgen bjudits på en fin middag. Det var en värdig avslutning på sex års "slit" i styrelsen, bland annat med det omfattande arbetet med Stråkdagarna. Vi hoppas alla på att se Monika många gånger på kommande inspirationshelger och Stråkdagar, om än i en annan roll. Till ny förbundssekreterare valdes Sara Toftgård, som är lärare i Nacka musikskola. Eftersom Sara tidigare varit styrelsesuppleant valdes Karin Olsson, lärare i Sollentuna musikskola, in som ny styrelsesuppleant. Verksamhetsberättelsen för 2015 och protokollet från årsmötesförhandlingarna finns att läsa på medlemssidorna på förbundets hemsida, www.estasweden.se.

*Stefan Waldemarson och
Eva Fredljung.
Foto: Monika Jonasson*

Efter väl förrättat värv samlades deltagarna i personalrummet på Umeå musikskola för en gemensam middag och många och långa samtal. Stråkfesten denna gång innehöll inga musikaliska inslag eftersom alla redan hade spelat av sig under dagen, utan det blev i stället mycket erfarenhetsutbyte, uppslag till nya samarbeten och roliga historier.

Harri Wessman

”A composition is above all a spiritual message to another human being”. Citatet kommer från den finländske tonsättaren Harri Wessman. Trots att han bor i Helsingfors kom han resande till inspirationshelgen från Gotland, där han var verksam en period under våren vid Gotlands tonsättarskola. Han började sin session på

*Inspirerade norrländskor: Tanja Jakimainen, Vittangi, Marita Sandberg, Näsvisken och Siw Burman, Lycksele.
Foto: Monika Jonasson*

söndag förmiddag med att berätta om sig själv och ge en populärmusikalisk exposé med personliga reflektioner, för att elegant övergå till att förevisa sitt mångåriga, pedagogiska kompositionsprojekt med solostycken, concertinos och kammarmusik i fyra olika nivåer för elever vid musikinstitut i Finland (motsvarande svenska musikskolor). Den bakomliggande tanken är att eleverna ska få möta ett tonspråk från vår egen tid i en komposition som motsvarar elevens tekniska nivå. Styckena dedicerats till utvalda elever som får göra uruppförandet innan andra elever också får chansen att använda musiken. De är skrivna för både blåsare och stråkmusiker. Piano och accordeon har fått egna solosviter. I projektet ingår också en hel del kammarmusik för varierande besättningar. Harri delade generöst med sig av dessa kompositioner till de närvarande medlemmarna. Varvat med videoförevisningar fick vi ett antal notexempel utdelade, så det blev genomspelningar av inspirationshelgsorkestern med Harris kommentarer, instruktioner och svar på frågor. Mer om Harri finns att läsa på <http://composers.musicfinland.fi> (sök på Harri Wessman under ”Composer Profiles”). Hans stycken finns utgivna på finländska musikförlaget Fennica Gehrman, www.fennicagehrman.fi, som är ett dotterbolag till svenska Gehrman's Musikförlag och som bland annat äger rättigheterna till och ger ut före detta Edition Fazers utgåvor.

I pausen mellan de olika passen blev vi deltagare också förevisade musikskolans lokaler, undervisningssalar, personalutrymmen, instrumentförråd etcetera av våra Umeåkollegor. Det är alltid nyttigt att jämföra med de egna förhållandena hemma och få inspiration och idéer till förändringar och lösningar utifrån

N. Nilsson Fiolbyggare AB
ETBL. 1888

www.fioler.se

Medlem av:
Entente Internationales des Maitres Luthiers et Archetiers d'Art
Verband Deutscher Geigenbauer und Bogenmacher e. V.
Sveriges Violinbyggarmästare

Erikslustvägen 62, 216 18 Limhamn (Malmö)
Tel: 040-15 98 03, E-post: info@fioler.se

de förutsättningar som råder, eller bara se hur andra har det.

Anton Teljebäck

Söndag eftermiddag ägnades helt åt norrländsk folkmusik. Anton Teljebäck är lärare i folkmusik vid Umeå musikskola och driver även sedan

*Anton Teljebäck och
Ida Maria Schwahn.
Foto: Monika Jonasson*

2006 folkmusikfestivalen Umefolk, som även involverar många barn och ungdomar. Som inspiration visade Anton oss först en video från YouTube med allspel och dans från festivalen 2013 med riktigt tryck och drag! Sen var det dags för låtar från Västerbotten och södra Lappland som Anton lärde oss på gehör. Det var musik av legendariska lokala spelmän- och kvinnor som vi sörlänningar inte hade hört talas om, och en del av tongångarna var också lite annorlunda. Från efterfrågan fick vi lära oss låtarna som Anton inspirerat berättade bakgrunden till, och genom sitt sätt att förebilda fick vi en uppfattning om hur han undervisar elever och lär dem nya låtar. Låtarna fanns på noter, men de delades inte ut förrän vi hade lärt oss och spelat igenom dem några gånger på gehör, allt för att demonstrera gehörsspelets teknik och förutsättningar.

Ordförande Päivikki avslutade inspirationshelgen med tacktal till alla medverkande, och särskilt till Umeå musikskola och vår medlem Johanna Brännström som stått för de lokala kontakterna och förberedelserna. 30-talet nöjda medlemmar skildes åt i det strålande vintervädret för att resa hem, var och en till sitt, och i vardagen omsätta helgens lärdomar, inspiration och nya låtar till praktisk nytta på hemmaplan.

STEFAN LINDHOLM

Violinbyggarmästare

Nybyggda Violiner, Altvioliner & Violoncelli

UPPER MERIT

President of the jury Mr. Charles Beare - London
NSVM - England

WINNER & GOLD MEDAL

President of the jury Mr. Florian Leonhardt - London
Concorso Internazionale di Liuteria - Italy

JURYS PRIZE

President of the jury Mr. Christoph Landon - New York
Venceslav Metelka Violin Making Competition - Czech Republic

CERTIFICATE OF MERIT

President of the jury Mr. Roger Hargrave - Bremen
Violin Society of America Violin Making Competition - USA

Besöksstider efter överenskommelse | stefan@lindholmsviolinetje.se | www.lindholmsviolinetje.se

Webbshop: www.fiolaffaren.se

Fiolaffären
I STOCKHOLM AB

Prova en ny cellosträng från Pirastro:

perpetual

Vi har öppet hela sommaren!

Tobakspinnargatan 4, 08-668 13 15, mån-fre 11-18 & lör 11-15

Kulturskola utan gränser

Kulturskolerådets rikskonferens i Luleå

Av Johan Falk

Sveriges musik- och kulturskoleråd, SMOK, grundades 1997, som en samarbetsorganisation mellan landets kultur- och musikskolor. Det fanns ett stort behov av samråd och erfarenhetsutbyte skolorna emellan, men det fanns tidigare ingen sådan organiserad kontakt mellan landets alla kommuner och kultur- och musikskolorna. 2015 bytte föreningen namn till Sveriges Kulturskoleråd, i vardagligt tal bara Kulturskolerådet, som ersätter den tidigare förkortningen. I Sveriges 290 kommuner finns det 278 kommunala kultur- eller musikskolor. Varje år anordnar organisationen en rikskonferens i samband med sitt årsmöte.

Kulturskolerådets rikskonferens 2016 gick av stapeln i ett vinterfagert och soligt Luleå i mitten av mars med ett rekordstort deltagande. 260 kultur- och musikskolerektorer, lärare, administratörer, representanter för organisationer och föreningar, och musik- och danselever och artister, sammanlagt kring 300 personer, invaderade under tre dagar landets nordligaste residensstad. Kulturens hus i Luleå, där konferensen ägde rum, invigdes 2007 och är 14 000 m² stort. Det inrymmer stadsbibliotek, konsthall, stor och liten konsertsal, foajéer i tre plan, konferensfaciliteter samt kafé och restaurang. Den stora konsertsalen rymmer cirka 1 000 personer, och i den lilla konsertsalen får upp till 300 personer plats. I husets översta plan är Norrbottensmusiken inrymd.

Kulturskolerådet hade slagit på stort och arrangerat ett digert program i samarbete med Luleå kulturskola, med många namnkunniga gäster och talare och inspirerande programpunkter. På Kulturskolerådets hemsida, www.kulturskoleradet.se, kan man ladda ner "Kulturskolan magasin" (tidigare Kultur Smockan). I nr. 3 2016 finns flera artiklar som refererar och reflekterar rikskonferensens innehåll.

Kulturministern invigde

Konferensen öppnades av ingen mindre än kulturminister Alice Bah Kuhnke. Efter en inledning med en charmerande elevgrupp från Luleå kulturskola talade hon under rubriken "En nationell strategi för kulturskolan". Hon berättade då om bakgrunden till att hon tillsatt Kulturskoleutredningen, som vi skrev om i förra ESTA News. Men hon berättade också

personligt och engagerat – flera gånger gick hon helt ifrån manus – om upplevelserna under sin tid som elev i kulturskolan i Värnamo. Där prövade hon några instrument men blev aldrig riktigt bra på något, enligt egen utsago. Men hon kom dock längst med sitt klarinettspel och fick plats i orkestern. Där upplevde hon något som hon kommer att bära med sig hela livet. Att hon med sina enkla toner kunde bidra, tillsammans med alla andra i orkestern, till att få helheten att låta så fint och stort – det blev en stor, mäktig känsla som hon aldrig glömmer. Och det är något som hon vill att alla barn någon gång ska få uppleva – den känslan.

Hon påpekade också att hon under den "korta" mandatperioden är ivrig att hinna med så mycket som möjligt. Så därför har hon föregripit Kulturskoleutredningens arbete på ett område, nämligen avgifterna i kultur- och musikskolan. Det finns flera hinder för att delta i kulturskolans verksamhet, de olika avgifterna i olika kommuner är ett av dem som är påtagligt och

Kulturskolerådets tidning "Kulturskolan magasin".

*Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke.
Foto: Kristian Pohl/
Regeringskansliet*

välkänt. Hon berättade att regeringen därför har avsatt 100 miljoner kronor årligen i budgeten från och med 2016, för att främja låga avgifter i de kommunala kultur- och musikskolorna. Syftet är att göra dem mer tillgängliga och jämlika. Fler ska ges möjlighet att delta. Statens kulturråd har fått i uppdrag att fördela detta bidrag. Andra hinder har Kulturskoleutredningen fått i uppdrag att se över.

Kulturskolan som resurs

”Kulturskolan som resurs” var rubriken på det intressanta panelsamtal som fortsatte konferensen. Panelen bestod av Anna Serner (VD för Filminstitutet), Helena Wessman (chef för Berwaldhallen, Sveriges Radios Symfoniorkester och Radiokören), Kristina Nilsson (divisionschef för kultur och utbildning i Landstinget Norrbotten), Linda Beijer (ordförande i Manegen – en nationell intresseorganisation för cirkus, varieté och gatu-performance) och Stefan Forsberg (ordförande i arbetsgivarorganisationen Svensk Scenkonst, men även chef för Stockholms Konserthus och Kungliga Filharmonikerna).

Kulturskoleutredningen

Ett av huvudnumren på konferensen var närvaron av Kulturskoleutredningen och möjligheten att påverka den. Utredaren Monica Lindgren, som vi intervjuade i förra ESTA News, berättade hur långt man kommit och om planerna för att gå vidare. Hon berättade bland annat att den enkätundersökning man genomfört med barn i årskurs 6 bekräftade ett antal fakta kring snedrekrytering och andra förhållanden, som man anat och vetat om men som inte tidigare varit belagda. Till exempel är den

Kulturens bus i Luleå.

typiska kulturskoleeleven en vit flicka från ett hem med föräldrar med intellektuella yrken och högre utbildning. Andra fakta är att pojkar och flickor väljer olika ämnen/instrument i kulturskolan och att pojkar slutar oftare än flickor. Det var föga förvånande fakta vi fick ta del av men som sagt, nu finns de svart på vitt och då kan man diskutera vad man ska göra åt dem.

Livliga diskussioner om ett antal frågeställningar som Kulturskoleutredningen ville ha åsikter om och svar på blev annars eftermiddagens stora behållning. Utredningen hade tagit det unika tillfället i akt, med så många företrädare för kultur- och musikskolor närvarande, att genomföra ett stort grupparbete. Deltagarna delades in i grupper, och varje grupp fick diskutera två av de frågeställningar utredningen listat och som man ville ha ”svar” på, enligt ett cirkulationsschema. På så sätt fick man fram många synpunkter och tankar på de uppgifter Kulturskoleutredningen har att arbeta vidare med och ska lägga fram förslag om. Det är nog unikt att en utredning på det direkta sättet kunde nå så många avnämare.

Luleå kulturskola

Rikskonferensen var arrangerad i samarbete med Luleå kulturskola, och det bjöds flera tillfällen att ta del av deras verksamhet. Två fina föreställningar, ett särskilt rum bland utställarna och många medverkande lärare och elever gav en mycket fin bild av hur en kulturskola kan fungera. Omtalat blev också att Luleå kulturskola inte har några elevavgifter alls! Under konferensen fanns det även mycket tid att träffa andra konferensdeltagare, och många utställare var på plats. Både vid luncherna och middagarna fanns det möjlighet att diskutera med kollegor och nyfunna vänner,

ta del av ett varierat utställarutbud och dessutom njuta av påkostad underhållning.

Parallella seminarier

Andra dagens eftermiddag bjöds det på ännu mer grupparbete i form av sju parallella föredrag och seminarier i olika ämnen. Konferensdeltagarna hade fått ämnena i förväg, och dessa speglade bredden och att konferensen i första hand hade kultur- och musikskolektorer som målgrupp. Varje seminarium hade 2–4 inledare, ämnena och beskrivningarna nedan är tagna ur konferensprogrammet:

- Regional kulturskola? Vilken betydelse har samverkan kommunerna emellan, och behövs det en regional kulturskola? I seminariet ges exempel på mellankommunal samverkan från Norrbotten, Västmanland och Örebro län.
- Skapande skola (kulturskolan och professionella utövare): Vilken roll har kulturskolan för satsningen Skapande skola? Hur ser rollen ut idag, och hur kan den utvecklas?
- I dina skor – ett projekt om samverkan med professionella utövare: I projektet prövas

metoder för mentorskap och samverkan med professionella utövare. På seminariet delas erfarenheter från Kalix, Gävle och El Sistema i Göteborg, samt berörda institutioner.

- Kommunal verksamhet och det civila samhället: Vad är det civila samhället egentligen? Hur ser samverkan ut mellan kulturskolan och det civila samhället? Föreningsliv, folkbildning och familjen.
- Mysterieundervisning med systrarna Snook (samverkan mellan kulturskolan och grundskolan): På detta seminarium får du ta del av ett samarbete mellan Luleå kulturskola och grundskolan, där barnen djupdykt i Norrbottens historia, geografi, basindustri och mytologi i sökandet efter svar.
- Hönan eller ägget – universitet och kulturskola i samverkan: Ett besök på Musikhögskolan i Piteå med rundvandring, orgelvisning, kaffe och samtal med bland annat prefekt och utbildningsledare om samarbete kring kompetensutveckling, kompetensförsörjning gentemot kultur- och musikskolan, lärarutbyte och eventuella framtida utbildningsuppdrag gentemot kultur- och musikskola.

Branschförbundet för utbildade
violinbyggare och reparatörer

SVERIGES
VIOLINBYGGARMÄSTARE

www.violinbyggarmastarna.se

- Ny chef i kulturskolan: Är du ny chef i kultur- eller musikskolan? Då är du välkommen att tillsammans med andra diskutera utmaningar och erfarenheter. Hur är det med de fackliga avtalen och arbetstid? Får barn gå till kulturskolan från lektioner i grundskolan? Vart vänder jag mig om det krånglar till sig? Med på seminariet finns representanter från Kulturskolerådets styrelse, som kan ge råd och vägledning.

Inspiratörer

På en konferens av detta slag bjuder man ju ofta in bemerkta personer för att dela med sig av erfarenheter och inspirera deltagarna i deras fortsatta arbete. Så även på denna konferens.

Peter Örn, tidigare bland annat partisekretärer i Folkpartiet, generalsekretärer i Röda korset och VD för Sveriges Radio talade om "Ledarskap för samverkan". Han var ganska öppen med att hans tid på Sveriges Radio inte

var helt lyckad och belyste att erfarenheter av misslyckanden också måste kunna påverka ledarskap.

Marika Lagercrantz, skådespelare och bland annat kulturattaché i Berlin talade under rubriken "Lustens kraft och sköra ledarskap". Hon berättade bland annat om sin uppväxt i ett kulturellt hem där dåtidens kulturellt umgicks – hennes far var chefredaktören och författaren Olof Lagercrantz – och den kultursyn hon fick med sig, på gott och ont. Men hon tog även upp senare tiders erfarenheter i just Berlin och hur förskräckande lite kulturpolitiker får ta del av. Och att till exempel rasfördomar kan växla mellan olika tider.

Robert Wells avslutade konferensens sista dag och berättade fritt ur hjärtat under rubriken "Mitt liv som komphund" om sin utbildning i Adolf Fredriks musikklasser och som klassisk pianist på Musikhögskolan i Stockholm och de många åren som "komphund" åt kända

Unik möjlighet att söka 100 miljoner

Som framgår av artikeln om Kulturskolerådets rikskonferens har regeringen avsatt 100 miljoner årligen i statsbudgeten för att bidra till låga elevavgifter, göra den kommunala musik- och kulturskoleverksamheten mer jämlik och förbättra möjligheterna för barn och ungdomar att delta i verksamheten.

Statens kulturråd kommer under de närmaste två åren att fördela dessa utvecklingsbidrag till landets kommunala musik- och kulturskolor efter ansökan. *Det är första gången i historien staten lämnar bidrag och stödjer denna kommunala verksamhet!*

Bidrag kan lämnas till kommuner som bedriver musik- och kulturskoleverksamhet

- med en hög elevavgift till följd av kvalitetshöjande åtgärder i verksamheten efter 2014 som vill sänka avgiften
- med en låg avgift eller ingen avgift alls där man vill göra kvalitetshöjande åtgärder i verksamheten utan att höja avgiften.

Med hög avgift avses en genomsnittlig avgift för terminskurser på 656 kr/elev eller högre. Med låg avgift avses en genomsnittlig avgift under 655 kr/elev eller ingen avgift alls.

Bidraget går att söka från den 4 augusti till den 1 september 2016. Ansökan görs online på Kulturrådets webbplats, www.kulturradet.se > Bidrag > Musik- och kulturskolor. Ett exempel på ansökningsblanketten finns att ladda ner från Kulturrådets hemsida. Där finns också detaljerade upplysningar om bidragen och ansökningsförfarandet.

Beslut beräknas till mitten av november. Beviljade bidrag ska börja användas innan årsskiftet 2016/2017. Förordningen som reglerar detta statsbidrag finns att läsa här: http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2015998-om-statsbidrag-till_sfs-2015-998.

Tipsa kulturskolechefen/musikskolechefen, kulturnämnden/skolstyrelsen och andra berörda om detta unika tillfälle!

AMATÖR, MUSIKSTUDENT ELLER YRKESMUSIKER?

Hos oss hittar du ett brett sortiment av stråkinstrument för just dig. Vi har instrument i alla prisklasser. Även tillbehör som stråkar, strängar, stöd, harts, etuier etc.

Vi skickar över hela landet med buss eller post för snabb och säker leverans.

Ta en titt på hemsidan och hör av dig så ska vi hjälpa dig med det du behöver.

Vi finns inte längre bort än ett telefonsamtal eller mail.

Välkommen!

Mattias Sandlund

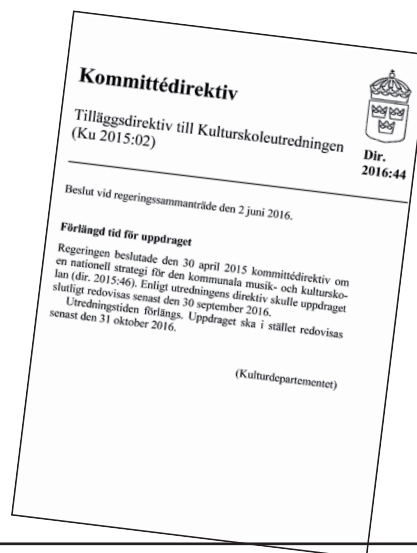
Din fiol.

GERINGSGATAN 2 · NORRFJÄRDEN
TEL: 0911-20 94 71 · 070-300 00 10
INFO@DINFIOL.SE · WWW.DINFIOL.SE

artister och den inspiration och kunskaper de gett honom. Erfarenheter och visioner med Rhapsody in Rock kom förstås också med, liksom hans insatser som lärare i Robert Wells Academy. I hans "anförande" ingick även att han musicerade med några lokala ungdomar, både klassiskt, fyrhändigt och med en rockensemble.

Årsmöte & nästa rikskonferens

Kulturskolerådet har sitt årsmöte varje år i samband med rikskonferensen med sedvanliga förhandlingar, val och policyfrågor. Vår egen mångåriga SSF-medlem Andrine Bendixen Mangs, kulturskolechef i Mölndal, ingår i styrelsen, så vi i SSF har haft indirekt insyn och ganska nära till Kulturskolerådet och informationen om aktuella frågor där. Sista dagens första timmar ägnades åt årsmötet. Nästa års rikskonferens kommer att hållas i Östersund som presenterades under avslutningen av årets konferens med en vacker video och spelmän i salen som spelade Jämtlandssången – en stämmingsfull avrundning på tre givande dagar.

Kulturskoleutredningen får längre tid

I ett tilläggsdirektiv från Kulturdepartementet 2 juni har utredningstiden förlängts. Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober i stället för 30 september 2016. Vi får alltså ge oss till tåls ytterligare en månad.

Fiolbyggaren i Malmö

Välkommen till din nya fiolbyggare i Malmö!

Allt inom stråkinstrument.

Försäljning av nya och begagnade instrument, stråkar och tillbehör.

Reparation av alla stråkinstrument och stråkar.

Hobby- eller yrkesmusiker, lärare, musikskolor: vi skräddarsyr en lösning efter era behov.

Ring gärna för mer information.

Fiolbyggaren i Malmö – kvalité till låga priser

Falkmansgatan 3, 217 62 Malmö

Tel 040-855 58

info@fiolbyggaren.se

www.fiolbyggaren.se

TA DIG TON

I denna ljuva sommartid, gå ut min själ och gläd dig vid...

När ni läser detta så är det sommarlov, men när jag skriver så har vi några intensiva veckor framför oss. Våren och försommaren är här, och utanför mitt fönster grönskar gräs, träd och buskar för fullt. Ängen är full med gullvivor, och i skogen har vitsipporna snart blommat ut.

För oss kulturskolelärare i Timrå är det vårt sista sommarlov. Från och med höstterminens start ska vi istället för ferietjänst, som följer grundskolans läsår med terminer och lov, ha semestertjänst och arbeta under loven. Riktigt vad vi ska göra är ännu inte klart, trots våra försök till möten med skolledningen för att få en förklaring. Nu senast hade vi ett möte med skolchefen, och hennes motivering är att **"fler barn ska få tillgång till KULTUR, för det är ju så bra"**. Vi ska fortsätta att undervisa som förut, och inga tjänster ska tillsättas för budgeten den är som den är. Hur går det till? **"Ja, det är ni kulturskolelärare bäst på att komma på!"** Lönen ska naturligtvis vara oförändrad, och vi ska helst inte ta barnen från deras lektioner för de måste ju ha den undervisningstid i skolan som är lagstadgad. Vi får bara undervisa på skoltid om det inte går att få till lektioner efter skoltid, då en del skolor ligger en bra bit ifrån centralorten. Förutsatt att rektorn beviljar ledigt från lektionen för att gå ifrån och spela. Vi ska naturligtvis inte arbeta på kvällstid. Att vi gör det redan nu känner inte skolchefen till och kan inte heller riktigt förstå det. Att vi ska kunna undervisa åtta timmar om dagen utan att ta eleverna på skoltid vet jag inte hur det ska gå till. Ja, ni hör hur ogenomtänkt förslaget är. När jag satt på vårt sista möte för terminen kände jag en stor lättnad över att jag har sagt upp min tjänst från och med höstterminen 2016. Det har varit ett svårt beslut att ta, då jag verkligen tycker om att undervisa, men tiderna har förändrats och fiolspelandet får inte så stor plats bland elevernas alla fritidsaktiviteter. Och så detta oförstånd från vår skolledning. Ja, då har jag känt att jag

inte ska fortsätta utan göra något annat i stället. Det finns säkert flera som läser detta som redan har semestertjänst, och att det för dem fungerar utmärkt. Felet för oss i Timrå är att vi inte får någon riktig förklaring och plan att gå efter, och då blir det svårt att acceptera.

Studiedag

Nu till något annat. I april ordnade jag en fantastiskt bra studiedag åt mig själv. Ja, nu tycker ni kanske att jag skryter, men det var en av de bästa utbildningsdagar jag har haft. Vad har jag nu gjort? Jag har länge känt mig otillräcklig för att jag inte kan göra små fiolreparationer. Jag har också önskat att jag skulle kunna göra ett fungerande stall på en skolfiol. Så jag tog kontakt med **violinmakare Robert Eriksson i Ånge**.

Fakta: Utbildad vid Högskolan Dalarna i Leksand i tre år, vilket avslutades med gesällbrev. Lärare för utbildningen var Mikael Wallmo. En hel del av utbildningstiden var förlagd hos andra violinmakare. Robert har varit hos bland andra Anders Norudde i Karlskoga, Andrea Schutz i Cremona, Jan Åslund i Falun och Ferdinand Storn i Oslo. Hemsida: www.roberteriksson.se

En hel dag fick jag vara hos honom i hans verkstad och se hur han bland annat gjorde ett stall. Jag fick även se hur han limmade öppna sarger, och jag fick själv limma min fiol. Naturligtvis ställde jag också en massa frågor.

Violinmakare Robert Eriksson i Ånge.

I lugn och ro fick jag ta in det han kunde lära mig på en dag. Jag antecknade och försöker nu att minnas så mycket som möjligt.

Jag blev så **uppfylld och inspirerad** av dagen, så nu ska jag köpa lite verktyg så att jag kan träna hemma på att bland annat göra ett stall. Jag har redan köpt stallämnen som jag ska testa på. Mitt mål är absolut inte att bli en fiolbyggare, till det krävs lång utbildning. Men jag fick verkligen mersmak på att få prova på att göra de små justeringar som ibland behövs. Jag känner att jag gärna skulle gå en kurs för att lära mig

Ronja och Tova spelar ett fiolmemory i en spelpaus under länsstråkdagen i Härnösand.

mera, en dag är bara som en aptitretare. Men jag är mycket tacksam för den dagen i Ånge. **Något att verkligen rekommendera!**

Länsstråkdag

I onsdags var jag till Härnösand med 10 elever på länsstråkdag i Västernorrlands län. Vi var cirka 45 elever och 10 lärare på plats. Vi sammanstrålade från Sollefteå, Kramfors, Ånge, Sundsvall, Härnösand och Timrå. Örnsköldsvik valde att inte vara med på grund av mycket annat på hemmaplan. Det blev en stor orkester tillsammans, och en ny upplevelse för mina elever. Vi hade bestämt repertoaren i förväg, och vi hade övat mycket för att dagen skulle bli lyckad. **När jag frågade mina elever efteråt, så tyckte alla att det hade varit en rolig dag.**

Jag tror att det är viktigt att vi gör satsningar och träffas och spelar tillsammans i större sammanhang. Det är särskilt viktigt för oss små kulturskolor. Det är svårt att kunna ge utmaningar när du bara har ett fåtal elever, men **hjälp vi åt så kan det bli riktigt bra.**

Med vänlig hälsning,

Marita Sandberg – fiolpedagog
marita.sandberg@bredband2.com

Wennerströms Musikaffär

– 35 år i branschen

Vi finns i Lerum utanför Göteborg och är helt specialiserade på stråkinstrument och tillbehör. Tillsammans med Pohls Fiolateljé i Göteborg erbjuder vi dessutom reparationer och underhåll.

Aktuellt:
Gammal svensk violin
Daniel Wikström Stockholm 1787.

www.wennerstromsmusik.se
thorbjorn@wennerstromsmusik.se
Berghemsvägen 8, 443 35 Lerum
Tel: 0302-147 37 eller 070-957 28 30
Pohls Fiolateljé 031-20 92 42

Violin "Antonio Stradivari 1716"
byggd av Peder Källman

www.pederkallman.se

Peder Källman
VIOLINATELJÉ

Amiralitetsgatan 20, 414 65 Göteborg
Tel. 070-325 21 39

Medlem av Sveriges Violinbyggarmästare

NOTISER

Nya medlemmar

Ulviyya Ahmedova
Östra Esplanaden 82
576 32 Sävsjö
073-572 90 20
ahmedova@hotmail.com
Violin/viola

Jessica Greenberg
% C. Strandberg
Norra Gubberogatan 18, lgh 1405
416 63 Göteborg
073-516 08 01
jessica.greenberg1@gmail.com
Violin

Sanna Lundberg
Ankarskatavägen 87 B
941 34 Piteå
076-840 52 29
spanna0303@hotmail.com
Violin/studerande

Stråkorkesterledarkursen full

Kursen som ordförande Päivikki beskriver i sin spalt på sidan 3 blev glädjande nog snabbt fulltecknad! Många hamnade på väntelistan. Det är första gången den anordnas på detta sätt i ett samarbete mellan Riksförbundet Unga Musikanter (RUM), Norrköpings kulturskola och SSF. Hör gärna av dig om du är intresserad och läs mer på vår hemsida www.estasweden.se.

Vi hoppas nämligen att det stora intresset medför att vi kan anordna en kurs till i snar framtid. Och självklart med Pirkko Simojoki (bilden till vänster), som våra medlemmar tidigare har kunnat stifta bekantskap med under Stråkdagarna i Malmö 2013 och inspirationshelgen i Stockholm i september samma år.

Stråkdagarna i Malmö
13 – 15 januari 2017

EUROPEAN STRING TEACHERS ASSOCIATION
ESTA
SVENSKA STRÅKLÄRARFÖRBUNDET

Välkommen till Stråkdagarna i Malmö 13–15 januari 2017! Vi kan redan nu locka med namn som Juan Carlos Navarro Gimeno, violin, Esther Apituley, viola, Susanne Paul, cello, Jan Dahlkvist, kontrabas, och förstås lärarna på Musikhögskolan i Malmö. Och med Welinkonsert och mottagning på Malmö rådhus, studiebesök på nya konserthuset Malmö Live, sedvanligt orkestersamspel och mycket mer. Med reservation för ändringar. Mer information kommer under hösten.

Ministry of culture of the Tatarstan Republic
Министерство культуры Республики Татарстан

45th International Conference of European String Teachers Association
45 Международная конференция Европейской ассоциации преподавателей струнных инструментов

26/05/2017 - 30/05/2017
Казань - Kazan (Russia)
esta-tatarstan.ru

Where East meets West

contacts - контакты
+79172783482
ramil1975@list.ru
Ramil Sadriev - Рамиль Садриев

**THOMASTIK
INFELD
VIENNA**
HANDMADE STRINGS SINCE 1919

SEBASTIAN SKARP

VIOLINATELJÉ

Expertis, värderingar och handel.

Member of Entente Internationale des
Maitres Luthiers et Archetiers D'Art

SVERIGES
VIOLINBYGGARMÄSTARE

Violoncell byggd av Sebastian Skarp